

Voloshyna M. Conditions for the Guaranteeing of Human Rights and Freedoms During the Control over Telephone Conversations by Units of the National Police: Content of the Concept

The article is devoted to the study of literature on the content of the definition of "the conditions for the guaranteeing of human rights and freedoms during control over telephone conversations by units of the National Police". The author states that in the light of the activities of the law-enforcement bodies, the solution to the theoretical and applied questions of the right to noninterference in the private communication of a person requires a comprehensive study. The article concludes that at the present stage of the society development the right to non-interference in private communication is a constitutional right of a person recognized and guaranteed by the international legal documents in the field of human rights, and restrictions are recognized as admissible and legitimate if they are substantiated with both actual and legal circumstances. The right to noninterference in the private communication of a person takes one of the leading places among the main constitutional rights and, along with other natural rights, forms the basis of the constitutional status of a person. The level of protection of the right to noninterference in private communication, its guarantee provided by norms of the law and judicial practice, undoubtedly, is an important indicator of the democratization of society, as well as the necessary prerequisite for the formation of a law-governed state.

The actual definition "the conditions for the guaranteeing of human rights and freedoms during the control over telephone conversations by units of the National Police" has been formulated, which is intended to understand the conditions, means and methods envisaged by the criminal procedural and investigative legislation that, in their aggregate, ensure the implementation and protection of an autonomous right of a person, established and guaranteed at the constitutional level, on ensuring the protection of the communication of a person from illegal encroachments on the part of state bodies and officials engaged in law enforcement activities, the guarantee of the secrecy of such communication, as well as the possibility of restoration of the violated rights of a person in case of illegal restriction of the right to noninterference in private communication.

Keywords: noninterference in private communication, privacy, criminal procedural guarantees, control over telephone conversations.

УДК 343.263

І. М. Козьяков

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАУКОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ**

У статті висвітлено наукові підходи та законотворча практика нормативного врегулювання відносин щодо наукової складової державного управління в окремих сферах діяльності, розглянуто історико-правові умови становлення навчально-наукових установ органів прокуратури, проаналізовано сучасні виклики, теоретично обґрунтовано потребу розробки концепції наукового забезпечення діяльності прокуратури, в основу якої має бути покладено сучасні фундаментальні знання та практика їх застосування в процесі здійснення прокурорами встановлених Конституцією України функцій захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави.

Ключові слова: законодавство, прокуратура, прокурорська діяльність, організація, наукове забезпечення, концепція.

Постановка проблеми. Наука як складова загальної культури сприяє формуванню відкритого й критичного мислення, а також розвитку можливості суспільства вирішувати сучасні соціально-економічні та політико-правові проблеми. Унаслідок її розвитку зростає обсяг знань, а отже збільшується кількість людей, здатних розуміти складні системи й процеси в неперівнянню ширших просторових масштабах і часових межах. До того ж проведення наукових досліджень і використання одержуваних в результаті нових знань завжди мають спрямовуватися на підвищення добробуту та правопорядку в суспільстві. Наразі умови розробки й спільного використання наукових знань змінюються з огляду на підвищення інтенсивності комунікації, посилення взаємодії між дисциплінами та встановлення більш тісного зв'язку між наукою і соціумом.

Такий зв'язок забезпечує повноцінне висвітлення, поширення й популяризацію здобутків науковців, зокрема представників юридичної науки, щодо вирішення зазначених проблем на широкий загал. Безумовно, це сприяє зміцненню інтелектуального потенціалу країни та підвищенню авторитету національної науки у світовому науковому середовищі. Зі свого боку суспільство, стаючи дедалі більш науково орієнтованим, потребує популяризації науки в її найширшому сенсі для глибшого розуміння наукових досягнень для орієнтації громадськості щодо ставлення до науки та її прикладних аспектів.

У політико-правовому аспекті невирішена частина означеної проблеми пов'язана з перетворенням прокуратури на орган, що відповідає стандартам Ради Європи. Зрозуміло, що процес реформування має відбуватися на основі теоретичного обґрунтування та довгострокового прогнозування, а також зумовлювати потребу розроблення нових знань щодо способів організації та здійснення прокурорської діяльності з урахуванням міжнародних підходів і набутого попереднього досвіду роботи органів прокуратури України. Тому одним із способів модернізації цієї інституції та досягнення поставленої мети щодо здійснення нею функцій, визначених у Конституції України, – захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави, – убачається наукове забезпечення діяльності прокуратури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Опрацювання інформаційних наукових ресурсів, що містять результати сучасних наукових досліджень, свідчить про загребуваність означеної теми та її теоретичну розробку. Інтереси науковців зосереджувалися на обґрунтуванні наукового забезпечення, скажімо, практики Конституційного Суду України (В. Кампо [1]) та судів загальної юрисдикції (В. Мамутов [2], М. Курко, П. Біленчук [3]), протидії злочинності (В. Максимів [4]) і корупції (М. Мельник [5], Т. Шевчук [6]), розслідування злочинів (Н. Клименко, О. Янчук [7]), правоохоронної діяльності (В. Давиденко [8], І. Хараберюш [9], В. Хахановський [10]), публічної безпеки (О. Панова [11]) та інших різноманітних сферах державної діяльності. Утім, наразі відсутні публікації в цьому напрямі результатів наукових досліджень щодо діяльності органів прокуратури України.

Формування цілей. Метою статті є теоретичне обґрунтування потреби розробки концепції наукового забезпечення діяльності прокуратури.

Виклад основного матеріалу. Виклад основного матеріалу потрібно розпочати розглядом історичних аспектів, з якими зазвичай пов'язується виникнення й розвиток передумов концептуального бачення будь-якої наукової проблеми. Варто хоча б пригадати загальновідому тезу, що «без історії предмета немає теорії предмета; але й без теорії предмета немає навіть думки про його історію, оскільки немає поняття про предмет, його значення та межі» [12]. Отже, межами дослідження охоплені невеликий за тривалістю період історії державотворення, а його предметом стали наукові підходи та практика правотворчості, спрямовані на нормативне регулювання наукової складової державного управління в окремих сферах діяльності.

Безперечно, відповідне наукове підґрунтя наукового забезпечення прокуратури має формуватися на основі чинного законодавства й з додержанням вимог нормативно-правових актів, що регламентують наукову та науково-технічну діяльність. За суттю правовідносини щодо забезпечення правозастосовної практики є когнітивною (пізнавальною та креативною) активністю наділених певними правомочностями суб'єктів, яка формалізується в порядку здійснення наукової діяльності – інтелектуальної творчої діяльності, спрямованої на одержання нових знань і пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження (стаття 1 [13]).

Навіть побіжний погляд на сучасне правове регулювання відносин щодо наукового забезпечення певних видів діяльності, юридичну формалізацію та відображення цього феномену в законі дає підстави вважати його правовим явищем, що є давно зрозумілим і часто вживаним законотворцями. Проте факт використання в нормативно-правових актах терміна «забезпечення» (без розкриття його змісту в автентичній чи легальній дефініції) само собою не створює достатню підвалину для об'єктивного висновку про його ознаки або сутність. Не дає він і повного уявлення про його змістове наповнення, визначення та контекстне використання.

Водночас законодавство України містить низку положень про наукове забезпечення певних видів державної діяльності. То ж на основі виявлення закономірностей та умов використання досліджуваної категорії з різними видами й підвидами діяльності можна висловити судження про її багатоманітні значення. Убачається, що на тлі широкого розуміння цього правового явища можна вельми продуктивно вирішити проблему наукового забезпечення діяльності органів прокуратури.

Так, починаючи з 1992 року, на законодавчому рівні закріплено наукове забезпечення ветеринарної медицини (ст. 60) [14]. У наведеній правовій нормі визначено суб'єкти наукового забезпечення, порядок координації їхньої діяльності, замовлення науково-дослідних робіт і практичну реалізацію наукових розробок, умови їх здійснення за рахунок Державного бюджету України та інших джерел, не заборонених законом.

Такі ж підходи збережені законодавцем при регулюванні питань наукового забезпечення у сфері фізичної культури та спорту (статті 6, 46,

50 [15]). У статті 13 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» [16] закріплено аналогічні положення про наукове забезпечення діяльності системи екстреної медичної допомоги. Зокрема, передбачено, що центральний орган виконавчої влади, який відповідає за формування та реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я, організовує наукове забезпечення функціонування системи екстреної медичної допомоги. Дещо в інший спосіб сформульовано законодавчу норму щодо наукового забезпечення рибного господарства, оскільки в ній, крім визначення суб'єктів, закріплено закритий перелік основних завдань такого забезпечення (ч. 1 ст. 14 [17]).

Особливу увагу привертають відповідні положення Кодексу цивільного захисту України [18] щодо закріплення повноважень центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, – визначення основних напрямів розвитку відомчої науки. Або те, що центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту, затверджує зведені плани науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури та спорту й здійснює аналіз виконання цих планів (ч. 3 ст. 50 [15]).

Перелік прикладів можна продовжувати, але звернемося до положень про наукове забезпечення підготовки наукових висновків з питань діяльності Конституційного Суду України, закріплених у ст. 41 [19].

На підзаконному рівні прикладами відомчого підходу до питання, що розглядається, є Положення про організацію наукової і науково-технічної діяльності у Збройних Силах України [20], Концепція наукового забезпечення державного управління в податково-митній сфері [21], Перелік пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 років [22] тощо.

Натомість зовсім інша картина характеризує ситуацію щодо сучасної взаємодії науки й практики в органах прокуратури.

Передусім варто висловити деякі додаткові зауваги, пов'язані з онтологічним аспектом осмислення наукового забезпечення саме прокурорської діяльності. Це продиктовано протиріччями, властивими предмету дослідження – правовому явищу, що для діяльності прокуратури є ймовірніше ідеальним, ніж таким, що в розумінні матеріальної речі, оформленої в нормах законодавства чи підзаконних нормативно-правових актах, існує в реальності. Утім, така суперечність не перешкоджає можливості розкрити сутність наукового забезпечення раціональної організації діяльності органів прокуратури за допомогою історико-правової ретроспекції в аспекті *de lege lata*.

Розгляд цього питання доцільно розпочати з нормативних положень радянської доби, закріплених у ст. 46 Закону про прокуратуру Союзу РСР (1979 року), щодо діяльності наукових та інших установ і організацій при Прокуратурі СРСР. Особливо виділимо Всесоюзний науково-дослідний інститут проблем зміцнення законності й правопорядку. Головні цілі, для досягнення яких створювався інститут, полягали в аналізі стану законності, розробці способів і засобів її зміцнення, у науковому забезпеченні заходів

попередження злочинності на основі вивчення її причин і умов; дослідженні проблем кримінології, кримінального права, кримінального процесу, прокурорського нагляду, організації тактики й методики розслідування злочинів. Самостійний науковий напрям утворював прокурорський нагляд, що було обумовлено роллю прокуратури як органу, який здійснює в державі вищий нагляд за дотриманням законів, координує роботу правоохоронних органів зі зміцнення законності й правопорядку в країні. Водночас із зазначеними фундаментальними теоретичними дослідженнями вчені інституту розробляли велику кількість методичних посібників за різними напрямками діяльності прокуратури [23, с. 133–134].

З початку доби незалежності Української держави аналогічні положення містила ст. 51 Закону України «Про прокуратуру» [24]. Ця норма закріплювала можливість Генеральної прокуратури України створювати відомчі науково-навчальні заклади для наукових досліджень, підвищення кваліфікації прокурорських працівників, видавати спеціальну літературу, мати поліграфічні підприємства. Крім того, при Генеральній прокуратурі України почала діяти науково-методична рада для вивчення пропозицій щодо поліпшення організації та діяльності органів прокуратури, а також реалізації права Генерального прокурора України на законодавчу ініціативу.

Принагідно зауважимо, що після розпаду Радянського Союзу всі потужності прокурорської науки, передусім Всесоюзний НДІ проблем зміцнення законності й правопорядку, залишилися в Москві. Прокуратура незалежної України задовільнилася перейменуванням на початку 1992 року Інституту підвищення кваліфікації районних і міських прокурорів при Прокуратурі СРСР (м. Харків) на Інститут підвищення кваліфікації Генеральної прокуратури України. Наукових підрозділів у цій установі не функціонувало.

Десять років потому розпорядженням Кабінету Міністрів України затверджено Концепцію реформування наукової та науково-технічної діяльності в системі правоохоронних органів [25]. Проте прокуратура України в ній не згадувалася, хоча на той момент, скажімо, законодавство про державний захист працівників суду і правоохоронних органів [26] чітко визначало органи прокуратури в системі правоохоронних органів.

Принагідно зауважимо, що головною причиною створення Концепції була розгалуженість мережі, сучасний стан наукових установ та вищих навчальних закладів у системі правоохоронних органів, що сукупно зумовлювало потребу посилення координації наукової та науково-технічної діяльності для розв'язання загальнодержавних завдань боротьби зі злочинністю, забезпечення громадської і державної безпеки, усунення дублювання наукової тематики, нераціонального використання наукового потенціалу. Слід констатувати, що на той момент у складі Інституту Генеральної прокуратури України з підвищення кваліфікації прокурорсько-слідчих кадрів, а також науково-практичних розробок з питань організації роботи на основних напрямках прокурорської діяльності (на правах управління Генеральної прокуратури України) функціонував сектор

наукових досліджень у складі трьох осіб. Зрозуміло, що потенціал цієї структури не відповідав потребі координації дій щодо наукового вирішення загальнодержавних завдань боротьби зі злочинністю.

У подальшому наукова діяльність інституційно виокремилась уже в складі Академії прокуратури України при Генеральній прокуратурі України, що пов'язано зі створенням у 2004 році Науково-дослідницького центру. Водночас у наказі Генерального прокурора України від 30 вересня 2004 року №2/3гн «Про вдосконалення організації роботи щодо підвищення кваліфікації прокурорсько-слідчих кадрів в Академії прокуратури України при Генеральній прокуратурі України» закріплено положення, присвячені питанням, зокрема ефективності наукових досліджень з проблем утвердження законності в державі та вдосконалення прокурорської діяльності, її нормативного регулювання. Наведеними організаційно-правовими положеннями підтверджується факт виокремлення предмета наукового забезпечення діяльності прокурорсько-слідчої діяльності. Зокрема, це проблеми, які потребують наукового дослідження та вирішення засобами організаційно-методичного характеру.

Відтоді наукові структурні підрозділи та вчені Національної академії прокуратури України зробили чимало. До прикладу, протягом 2009–2016 років у спеціалізованих учених радах Академії захищено 95 дисертаційних робіт, з яких п'ять – на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, 90 – на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, серед яких 35 робіт зі спеціальності 12.00.10 – судоустрій; прокуратура та адвокатура [27, с. 67]. Проте науковий потенціал інших правоохоронних органів, а особливо – підходи до наукового забезпечення правоохоронної діяльності, які міцно закріпилися в законодавчому та відомчому нормативному регулюванні державних інституцій цієї сфери, надолужити не вдалось.

Який же стан справ на сьогодні? Що можна запропонувати як шляхи (напрями), форми і способи наукового забезпечення діяльності прокуратури? Спробуємо дати відповідь на поставлені запитання, виклавши свою точку зору з означеної проблематики, яку утворює поданий нижче комплекс теоретичних і практичних питань.

Перша група проблем, що існує в сучасній практиці органів прокуратури, полягає в тому, що науковість (і пов'язані з нею елементи прогнозування, евристики, теоретичного обґрунтування рішень і дій), не декларується ані як ознака, ані як принцип прокурорської діяльності. Навіть функціонування при Генеральній прокуратурі України науково-методичної ради не дає підстав для іншої думки. В організаційно-правових документах щодо цього консультативно-дорадчого органу [28] слово «наука» (окрім назви) трапляється лише один раз, коли йдеться про відпрацювання науково обґрунтованих рекомендацій з проблем прокурорської діяльності у сфері її здійснення.

Принагідно зауважимо, що в модернізованому законодавстві про прокуратуру трапляються згадки про інші (крім Національної академії прокуратури України) навчальні заклади або наукові установи, що входять до сфери управління органів прокуратури (ст. 74), науково-навчальні заклади Генеральної прокуратури України (ст. 86) і навчальні, наукові та

інші установи прокуратури (п. 5 перехідних положень) [29]. Проте при наведеному розмаїтті лексичних форм не існує емпіричного підтвердження наявності інших установ, окрім згаданої Академії, яка функціонує при Генеральній прокуратурі України. Утім, в законі серед напрямів діяльності цієї установи наукової складової не зазначено. Найперше, що впадає в очі, – це те, що слово «наука» загалом згадується в законодавчому тексті лише в зазначеному вище контексті, і аж ніяк не в сенсі супроводу чи забезпечення організації та діяльності прокуратури.

Наступна частина питань зумовлена відсутністю чіткого наукового визначення та систематизації наукового забезпечення діяльності прокуратури. Загалом ця проблема є ширшою й фактично стосується всіх аналогічних випадків.

Третя група стосується зменшення уваги до розвитку понятійного апарату наукового забезпечення цієї сфери державної діяльності. Безумовно, ці проблеми потребують наукового осмислення та обґрунтовано мають стати предметом широкої теоретичної дискусії.

Проаналізуємо докладніше застереження, що містить ст. 80 Закону [29], – на Національну академію прокуратури України не поширюється законодавство про вищу освіту. З одного боку, законодавство України про вищу освіту ґрунтується на Конституції України та складається із законів України «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», цього Закону та інших нормативно-правових актів, міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку (ч. 1 ст. 2 [30]). А з іншого – необхідно наголосити на тій умові, що дія цього законодавства поширюється на державні органи, до сфери управління яких належать освітні заклади. А в ст. 67 Закону України «Про вищу освіту» закріплено обов'язок цих органів формувати політику наукової та інноваційної діяльності на умовах автономії. Отже, якщо при Генеральній прокуратурі України існує Національна академія прокуратури України, яка є державною установою із спеціальним статусом, що здійснює спеціальну підготовку кандидатів на посаду прокурора, підвищення кваліфікації прокурорів, то відповідно до закону мають бути впорядковані інституціональні та організаційно-правові механізми розробки й реалізації політики прокурорського відомства у сфері науки та інновацій.

Отже, законодавче та організаційно-правове вирішення проблем наукового забезпечення діяльності прокуратури диктується насамперед практичною потребою та нагальною необхідністю адекватного реагування на сучасні виклики, серед яких:

- нова конституційна парадигма прокуратури та її функцій, що характеризується правовою невизначеністю;
- активна фаза реформування органів прокуратури, що відбувається без реалізації стратегічної та прогностичної функцій науки;
- зменшення обсягу наукової частки в управлінських рішеннях і нормативних документах відомства;

– зміна законодавства, організаційної основи та пріоритетних напрямів державної політики у сфері кримінального судочинства, прокурорської діяльності та охорони правопорядку;

– створення нових органів правопорядку з функціями, що утворюють предмет прокурорської діяльності;

– розбалансованість механізму стримувань і противаг у системі кримінальної юстиції, особливо її антикорупційній складовій;

– запровадження міжнародних стандартів у прокурорську діяльність, передусім у сфері кримінальної юстиції;

– погіршення іміджу науковців та зменшення ролі наукової діяльності як виду соціальної роботи загалом, скорочення наукової складової в організаційній, кадровій і функціональній сферах діяльності органів прокуратури зокрема.

Висновки. Закріплення на законодавчому рівні положень щодо розробки й реалізації Генеральною прокуратурою України політики у сфері науки та інновацій, а також наукового забезпечення діяльності прокуратури сприятиме адекватному реагуванню на ці виклики.

Відповідним наказом Генерального прокурора затвердити Концепцію наукового забезпечення діяльності органів прокуратури України. В основу процесу такого забезпечення прокурорської діяльності мають бути покладені сучасні фундаментальні наукові знання та практика їх застосування при здійсненні прокуратурою встановлених Конституцією України функцій для захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави.

Перспективним напрямом для подальших наукових розвідок є формування основних концептуальних положень наукового забезпечення діяльності органів прокуратури України. Окремої уваги потребує розробка структури цієї концепції з урахуванням низки умов, а також вимог і процедур правотворчості, з її подальшою об'єктивізацією в проєкті нормативно-правового акта.

Використані джерела:

1. Кампо В. М. Наукове забезпечення юрисдикційної діяльності Конституційного Суду України (роздуми небайдужого). *Віче*. 2011. № 17. С. 25-29.

2. Мамутов В. Проблеми науково-правової експертизи у контексті сталої судової практики судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2013. № 2. С. 88-95.

3. Курко М. Н., Біленчук П. Д. Доктринальні засади наукового забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні: системний аналіз ноозасобів, мережеоцентричних методів і грідтехнологій. *Європейські перспективи*. 2014. № 9. С. 78-81.

4. Максимів О. Д. Наукове забезпечення політики України у сфері протидії злочинності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 1. URL : http://lsej.org.ua/1_2017/37.pdf.

5. Мельник М. І. Наукове забезпечення антикорупційної діяльності в органах державної влади. Київ : Основа, 1999. 22 с.

6. Шевчук Т. А. Наукове забезпечення протидії корупції. *Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції* : зб. тез доп. V Міжнар. наук. – практ. конф. (31 берез. 2017 р., м.Харків, Україна). Харків : ХНУВС, 2017. С. 215-216.

7. Клименко Н., Янчук О. Наукове забезпечення розслідування злочинів. *Право України*. 2003. № 1. С. 95-98.

8. Давиденко В. Наукове забезпечення правоохоронної діяльності у Збройних Силах України: пріоритети та перспективи. *Право України*. 2011. № 3. С. 260-265.

9. Хараберюш І. Ф. Використання науково-технічних засобів у правоохоронній діяльності. *Часопис Академії адвокатури України*. 2011. № 12(3). С. 1-7.

10. Хахановський В. Г. Наукове забезпечення інформатизації правоохоронної діяльності та підготовка кадрів в інформаційній сфері. *Правова інформатика*. 2012. № 4(36). С. 91-93.

11. Панова О. О. Науково-технічне забезпечення публічної безпеки в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2018. № 48. Т. 1. С.175-179.

12. Чернышевский Н. Г. О поэзии. Сочинение Аристотеля. Перевел, изложил и объяснил Б. Ордынский. М., 1854 // Чернышевский Н. Г. Сочинения: в 2 т. М.: Мысль, 1986. Т. 1. С. 217.

13. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 3. Ст. 25.

14. Про ветеринарну медицину : Закон України від 25.06.1992 № 2498-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 36. Ст. 531.

15. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 № 3808-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 14. Ст. 80.

16. Про екстрену медичну допомогу : Закон України від 05.07.2012 № 5081-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 30. Ст. 340.

17. Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів : Закон України від 08.07.2011 № 3677-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 17. Ст. 155.

18. Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 02.10.2012 № 5403-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 34-35. Ст. 458.

19. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 35. Ст. 376.

20. Про затвердження Положення про організацію наукової і науково-технічної діяльності у Збройних Силах України: наказ Міністерства оборони України від 27.07.2016 № 385. *Офіційний вісник України*. 2016. № 71. 16 вересня. Ст. 2397.

21. Про затвердження Концепції наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері : наказ Державної фіскальної служби України від 17.04.2015 № 281. *Митна газета*. 2015. № 6. 24 червня. С. 9.

22. Про затвердження Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 років : наказ МВС України від 16.03.2015 № 275. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS578.html.

23. Историческая справка о Научно-исследовательском институте. *Вестник Академии Генеральной прокуратуры РФ*. 2018. №2 (64). С. 133-138.

URL:http://agprf.org/userfiles/ufiles/ob%20akademii/vestnik/vagp_2_2018_block_04.05.18_3.pdf.

24. Про прокуратуру : Закон України від 05.11.1991 № 1789-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 53. Ст. 793.

25. Про затвердження Концепції реформування наукової та науково-технічної діяльності в системі правоохоронних органів : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.11.2002 № 649-р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 47. 16 грудня. Ст. 2170.

26. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23.12.1993 № 3781-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 11. Ст. 50.

27. Лісова Н. Підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів у органах прокуратури України. *Вісник прокуратури*. 2016. № 8. С. 66-69. URL : <https://www.gp.gov.ua/ua/announcer.html>

28. Положення про науково-методичну раду. Схвалено рішенням науково-методичної ради, протокол №8 від 29 листопада 2016 року // Офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України / Науково-методична рада. URL : https://www.gp.gov.ua/ua/scientificallly_methodical_advice.html

29. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3. Ст. 12.

30. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37-38. Ст. 2004.

Стаття надійшла до редколегії 27.04.2018

Козьяков И. Н. Теоретические основы научного обеспечения деятельности прокуратуры

В статье исследованы научные подходы и законотворческая практика регулирования отношений по реализации научной составляющей государственного управления в отдельных сферах деятельности, рассмотрены историко-правовые условия становления учебно-научных учреждений органов прокуратуры, проанализированы современные вызовы, теоретически обоснована необходимость разработки концепции научного обеспечения деятельности прокуратуры, в основу которой должны быть положены современные фундаментальные знания и практика их применения при осуществлении прокурорами установленных Конституцией Украины функций с целью защиты прав и свобод человека, интересов общества и государства.

Ключевые слова: законодательство, прокуратура, прокурорская деятельность, организация, научное обеспечение, концепция.

Koziakov I. Theoretical Bases of Scientific Providing of Prosecutor's office Activities

The reform of the judicial system, the judiciary and related legal institutes, one of the tasks of which is the transformation of the prosecutor's office into an organ which will conform the standards of the Council of Europe, necessitates the development of new ways of organizing its activities on the basis of international approaches and the acquired experience of the Ukrainian Prosecutor's Office.

One of the ways to achieve the goal of exercising its functions, defined in the Constitution of Ukraine - the protection of human rights and freedoms, the general

interests of society and the state - is the proper level of scientific support for the activities of the prosecutor's office. The relevant scientific basis should be formed on the basis of the current legislation and with observance of the requirements of regulatory and legal acts regulating the general procedure for the management and implementation of scientific and technical activities. This type of provision of practice is realized in the order of realization of scientific activity - intellectual creativity, aimed at obtaining new knowledge and finding ways of their application, the main types of which are fundamental and applied scientific research.

Scientific support is connected with the formation of the possibilities of the prosecutor's office to adequately respond to the current challenges of legal reality, including: 1) the change of legislation, organizational framework and priority areas of state policy in the field of criminal justice, prosecution and law enforcement; 2) reduction of the scientific share in managerial decisions and regulatory documents of the department; 3) the creation of new law enforcement bodies with functions that form the subject of prosecutorial activities; 4) the imbalance of the mechanism of checks and balances in the criminal justice system, especially its anti-corruption component; 4) introduction of international standards in prosecution; 5) new approaches to the recruitment and training of applicants for prosecutorial posts; 6) increase of professional and moral-ethical requirements to the prosecutors; 7) worsening the image of scientists and reducing the role of scientific activity as a type of social work in general, reducing the scientific component in the organizational, personnel and functional areas of the Office of Public Prosecutor - in particular.

Keywords: prosecutor's office, prosecution activity, organization, scientific support, concept.

УДК 343.415(477)

В. В. Кострицький

ДЗЕРКАЛЬНІ СКЛАДИ ЗЛОЧИНІВ У ДИСПОЗИЦІЇ СТАТТІ 160 КК УКРАЇНИ

У статті через аналіз наукових проблем, що виникають навколо кримінально-правової охорони виборчих і референдумних прав, усебічно розглядаються питання щодо об'єктивної сторони дзеркальних складів злочинів, передбачених частинами 1 і 2 ст. 160 КК України.

Здійснено короткий історичний огляд і сучасний стан наявності дзеркальних складів злочинів у тексті чинного Кримінального кодексу України; розглянуто приписи частин 1 і 2 ст. 160; піддано аналізу види діянь, що складають об'єктивну сторону цих складів злочинів; досліджено семасіологічну природу окремих термінів, які набувають кримінально-правового значення. Зроблено відповідні висновки та висловлено рекомендації щодо можливого вдосконалення вітчизняного кримінального законодавства.

Ключові слова: злочини проти виборчих прав, злочини проти референдумних прав, підкуп виборця, підкуп учасника референдуму, неправомірна вигода, отримання неправомірної вигоди, надання неправомірної вигоди.

Постановка проблеми. Аналізуючи у своїх роботах питання, пов'язані з об'єктом злочину загалом, і з об'єктом злочинів, зокрема передбачених ст. 160 КК України, автор статті, серед іншого й спираючись на досвід власного судового правозастосування, наголошував, що практика в царині